

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre ..... 16 kor.
 Negyedévre ..... 4 "
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre ..... 20 kor.
 Negyedévre ..... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre ..... 24 kor.
 Negyedévre ..... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

Aszerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, augusztus 3.

Nehéz küzdelmek.

(—a.) Három nagy ellenség ellen kell allandóan viaskodnia az emberiségnek, hogy fennmaradását biztosítsa. Mind a három régi ellensége az emberiségnek s bár egyszerre támadják, még sem tudják kiirtani; de viszont az emberiség sem tudja megsemmisíteni egyiket sem, örülhet, ha erős rohamokkal dacoló gátat tud vetni pusztításaiknak.

Az egyik nagy, igazán sisiphusi küzdelmet a tüdővész ellen vivja az emberiség. Valójában nem sok sikerrel. Néha-néha egy-egy ugynevezett felfedezés alkalmából reménnyel telik meg az emberi lélek, hogy a tudománynak talán mégis csak sikerül leküzdeni ezt a pusztító szörnyet, de csakhamar csalókévan bizonyul az is, akár szérumnak, akár oltásnak nevezik, ráadásul még kárba-vész a milliós nemzeti ajándék is. A sanatoriumok és dispensairek nem adnak új tüdőt, még csak nem is reparálják azt meg, — annyi hasznuk azonban mégis van, hogy a baj terjedésének némi gátat vetnek.

A másik nagy küzdelem az erkölcs-telenségnek még veszedelmesebben pusztító bacillusaitól törekszik megvédeni az

ifjúságot. Jó, hogy valahára már ennyire is jutottunk. Mert egy-két évtized előtt még mosolyogtak az olyan ábrándozókon, akik ilyesmire beszéltek. Még ma sem sokan értik, mások egyenesen lehetetlennek tartják, hogy ez a nemes törekvés valamelyes célt érjen, de azt már minden gondolkodó belátja, hogy e tekintetben nagy bajban van a társadalom s ha óvni kell az embereket a mételyes lakástól, a füsttől és koromtól, a szőnyegek cirokjaitól s a büzhödő levegőtől, még inkább kell óvni az erkölcsi mételytől, mely egész generációkat rabol el a hazának és a társadalomnak igazi szolgálatától. A védekezés tekintetében szétágazók nagyon a vélemények. A feministák és szocialisták például éppen abban látják az orvosságot, ami a legfőbb tényezője az erkölcsi mételynek, — a szabadszerelésben. Mások a nemi felvilágosítástól és a sokat emlegetett koedukációtól várnak csudát, — a pozitív hitű emberek pedig az egyetlen igazi orvosságtól — az Isten törvényeinek a megtartásától.

A harmadik nagy küzdelem az alkohol ellen folyik, melynek pusztításait csak a vak nem látja. Most már maga az egyszerű nép is érzi, hogy az alkohol féktelen rombolása ellen minden erőből kell védekeznie s azért kész már sok helyen arra is, hogy vásár- és ünnep-

napokon zárva tartsa egyetlen mulató helyét, a korcsmát és kéri is erre a felsőbb hatóságok engedélyét, de a mi felsőbb hatóságainknál — úgy látszik — még mindig fináncpolitika uralkodik; előltük többet ér a regálebérlő zsebe, mint egy egész falunak a pusztulása.

Három esztendővel ezelőtt a Tiszakormány megsemmisítette a törvényhatóságoknak ilyen irányu határozatait. Ezt még meg lehet érteni vagy legalább némileg magyarázni. A szabadelvű kormányokat a kortespolitika tartotta fenn, a kortesek között pedig nem utolsók a regálebérlők.

De a mai nemzeti kormánytól magasabb erkölcsi felfogást várunk.

Azt jól tudjuk, hogy a korcsmáknak vasárnapi bezáratása érzékeny hiányt okozna az államkincstárnak. Ez azonban rövid időn bőséges kárpótlást nyújtana más irányban. Ha népünk leszoknék a vasárnapi korcsmázásról munkaereje és szorgalma annyira hatványozódnék, hogy ez magában kárpótolna minden veszteséget.

Ezenkívül más réven is gazdag kárpótlást nyerne az állam. Az az állam, amelynek polgárai tulságos módon hódolnak az alkohol élvezetének, nem tud eleget költeni fogházakra, kórházakra és elmeegógyintézetekre. A szeszfogyasztás-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A gyógyfürdők életéből.

Feketehegyfürdő, 1907. július 31.

A fürdőző közönséget két osztályba lehet sorozni. Az elsőbe tartoznak azok, akik passzióból a nap forró sugarai ellen védekezve, tehát kényelmi szempontból keresik tel a luxus fürdőket, itt aztán élnek, mozognak, látnak és láttatják magukat. A második osztályba tartoznak a közép és felső társadalmi rétegek képzelt vagy valóban beteg emberei, akik gyógyfürdőkben keresnek bajaikra enyhülést. A legelső néposztály gyermekei, ha egészségesek, dolgoznak vagy pihennek otthon, ha betegek a természetől várják jobbulásukat. Nem szednek orvosságokat, nem kezelik magukat, nem tudják betegségüknek három-négyféle nevét, nem tűnődnek fölötte, ha birják, hordozzák, ha nem birják ágyba fekszenek, de mindenkor biznak, hogy aki adta, az el is veszi.

Én azt hiszem, hogy ezeknek a legjobb. Azok, akik bajaikkal orvosokhoz fordulnak,

kezelik magukat, azoknak a gyógyulása kétségkívül valószínűbb, gyorsabb; de ha áll az, hogy a kultúra, a civilizáció az emberiség idegzetének, szellemének, lelkének megölője, akkor az is áll, hogy a természet a legjobb orvos.

Lesznek, akik mosolyogni fognak e sorok olvasásánál. Akik a konzervativizmus vádját csapják arcomba. Am tessék. De tessék elmenni egy gyógyfürdőbe. Vagy tessék széttekinteni egy lüktető pezsgő város életében. Iparos, kereskedő, latainer beteg.

Kisebb vagy nagyobb mértékben roncsolt az idegzete. A gyors élet, az élet viharai, a megfeszített küzdelem örlik a szervezetet. S akkor — az orvosi tudomány vizet, levegőt ajánl.

Vissza tehát a természethez!

Itt a fenyves erdők közepett, kies kis fürdőhelyen, az Alacsony-Tátra hegyei között egy völgykatlanba élve hűs források tövében mintegy három és félszáz ember keres jelenleg enyhülést. Valamennyi latainer, a legtöbb tanár, tanító, pap, aztán mérnökök, tisztviselők. Az idegzete valamennyinek kifogás alá esik. A

neuresthenia századunk kóra s ezt a bajt a kultúra, a civilizáció okozza. Ehhez járulnak aztán különböző bajok. Valamennyit itt vízzel gyógyítják.

Amikor a beteg — vagy mondjuk fürdővendég — megérkezik, ha vizkúrát óhajt igénybe venni (és ezt mindenki óhajtja, különben miért jönne ide?) megvizsgáltatja magát. Hogy valamennyinél idegessége állapotának meg elsősorban, az csaknem bizonyos. Aztán jönnek a többi bajok. A légeső, gége, hörgők, tüdők kisebb nagyobb bántalmi, különböző gyomorbetegségek, renyhe működések, felgyült kórszerek leveztése stb. gyógyítatnak csupán vízzel. Csak-hogy a kezelés módja más-más.

Az orvos megállapítja a napirendet. Ez aztán sokszor igen változatos s nem kevésbé érdekes. A neuresztheniában szenvedők rendszeren télfürdőket kapnak pompás hideg vízben. Itt alaposan megdörzsölik az embert s jó hideg vízzel locsolgatják. Igen jó edző szer a nap és légfürdő. Előbbi hely egy elkülönített kert részlet galleriával. Amikor a nap oda tüzi sugarait, a betegek Ádám kosztümben végig fe-

MERTZ

„MAGYAR BODEGA“
 „Korlátlan“ borkimérése

Telefon 448. sz

Körözs-utca, Mertz-ház.

Telefon 448. sz.

Ajánlja tisztán, kezelt fehér és vörös hegyi borait.

Kőbányai szalon söreit és mindennemű finomabb kisüsti pálinkáit, mérsékelt árak mellett.

ból befolyó jövedelem alig hiszem, hogy ezekre elég fedezetet nyújtana.

Tudjuk mi jól, hogy a regále fogyasztáson kívül nagyon össze van nőve az állam érdeke az alkohollal. Hiszen nem régen zajlott le Franciaországban az a valóságos kis forradalom, amelyet a bortermelők érdekeinek elhanyagolása okozott. Magyarország is bortermelő állam. Nem is kívánjuk mi bortermelésünk hanyatlását. Attól különben is nem kell tartani, hogy az emberiség abstinens legyen, bár nem vallaná kárát. Mi csak a szesz féktelen pusztításától óhajtánánk megvédeni a népet s erre bizony alig van alkalmasabb eszköz, mint a falusi korcsmák vasárnapi bezáratása. Ez még nem tenné tönkre a kincstárt sem a bortermelésnek nem okozna helyrehozhatatlan károkat. Tessék a műborgyártást szigorubban üldözni, mindjárt ki lesz pótolva a bortermelők kára.

A nemzetközi alkoholelles kongresszus éppen most tartja üléseit Stockholmban. Ugy tudjuk, hogy a svédek és norvégek igen józan népek, náluk alig feltűnő az alkohol pusztítása, mégis védekeznek ellené. Jó lenne, ha mi is tanulnánk az idegen példából.

A horvát válság.

Koholmányok az ischli audenciáról.

Fővárosi tudósítónk jelenti: Wekerle miniszterelnök ischli utját a horvátországi lapok kapcsolatba hozzák a horvát kérdéssel és közlik a Bosnische Post állítólagos budapesti tudósítójának táviratát arról a koholmányról, hogy a király a leghatározottabban visszautasította a magyar miniszterelnök által a renitens horvát képviselők ellen javaslatba hozott rendkívüli rendszabályokat. A Slavonische Presse

küsznek helyeiken s melegítik magukat — izzadásig. Öt percnél egy negyed fordulatot kell tenni, különben a nap izzó sugarai leégetik a bőrt. A légfürdőkben korán reggel hasonló kosztumban mászkálnak, tornáznak a paciensek. Előbbi után a fürdőzők hideg fürdőt kapnak a test hőmérsékének lefokozása céljából, utóbbi fürdőzés után csak a nagyon gyors mozgás szükséges.

Az apasztó és hízó kurák különösen kultiváltak. Kővér emberek hájuknak egy tetejes részét itt hagyják. Ezeknek nem szabad sokat enni, de annál többet kell járkalni. Ebben a vezérszerepet mondhatni a mi közkezdelt gimnáziumi tanárunk: Kertész Miksa játsza. A hol a legmodernebb az ut, ott nekivág egyenesen s miután gyorsabban halad, mint egy fogaskerekű vonat, nem is mer hozzá szegődni senki, mert ki birna — Kertész Miksával kitartani? Átlagos soványodás hetenként 1 kg.

Éppen ellenkező eljárást követnek a hízók. Kapnak lemosást vagy fürdőt a kora reggeli órákban, ezután ismét visszafeküsznek legalább egy órára. Majd nap és légfürdők használata után — melyek a vérkeringést, vértestecskék

pedig úgy ir mai számában, mintha az ischli audencián arról is szó lett volna, hogy Rakodczay horvát bálnak a magyarok részéről teendő minő engedményekkel lehetne a horvátországi tartománygyűlésen uniosta érzelmi többséget alkotnia.

A kibontakozás tervezet alapját a horvát lapok szerint az képezné, hogy a király a vasutas javaslatokat ne szentesitse.

A körösi püspök ellen.

Fővárosi tudósítónk jelenti: Drohubeczy Gyula körösi püspök ellen tovább folyik az agitáció Horvátországban. A körösi kaszinó után az odaváló tűzoltóegyesület zárta ki újabban a magyarbarát püspököt kebeléből és visszaküldte neki az általa az egyesületbe befizetett alapító tagsági összeget. A *Zvono* dal-egyesület visszaküldte a püspök által az egyesületnek 40 éves jubileuma alkalmával adományozott ezüst babérszövetet. A horvátországi gazdasági egyesület körösi fiókjának alelnöke, titkára és pénztárosa lemondtak állásukról, mert nem hajlandók Drohubeczy püspök elnöksége alatt vele közösen működni az egyesületben.

A megvont postai szállítás.

Supiló lapjától, a Fiumében megjelenő Novina List-től megvonák Bosznia és Hercegovina területére a postai szállítás jogát.

A horvát jogpárt e hó 22 én a horvát válság dolgában Zágrábba nagy népgyűlést hívott össze.

Közjogi ostobaságok.

Az Agramer Zeitung bécsi tudósítója közli Bukovics lovag udvari tanácsos, reichsrathi képviselő nyilatkozatát. Az udvari tanácsos ur rendkívül kedvezőnek tartja a horvátok helyzetét és arra buzdítja őket, hogy most már gyakorlatilag is valósítsák meg a Magyarországtól való elszakadás elvét. Ezután közjogi ostobaságokat fejteget tovább a nyilatkozat.

képződését jelentékenyen elősegítik, — sétálnak és fekszenek. Naponként átlag a délelőtti órákban 2—3 órát fekszenek s ugyanannyit délután is.

A gyomor renyhe működését étkezés utáni hasmelegítővel, nem ritkán masszírozással vagy villanyozással serkentik munkára.

Az étkezés közös asztaloknál történik. Hat-hat ember van egy-egy tához osztva. Reggeli: 3 dl. tej, turó, vaj, közönséges és Graham kenyér. Ebéd: (leves nincs) főzelék hústöltettel, pecsenye körzettel, kompottal, tészta. Vacsora: köles-, rizs-, zsemlyé vagy kukoricakása, esetleg pecsenye, 3 dl. tej, vaj, turó. Ez a dietikus étrend, amelytől csak orvosi engedély alapján szabad eltérni.

A fürdő orvosa mintegy két évtized óta dr. Bartsch, aki bámulatos előzékenységgel, sok gyakorlattal s igazán lelkiismeretesen kezeli betegeit. Mellette segéd orvos működik.

A kezelés, a megváltoztatott életen át, a valódi pihenés, az eleintén terhes, de később végtelentül kellemes semmittevés, az illatos fenyőerdők, mind-mind hozzájárulnak ahhoz, hogy az ember nyugalomát, erejét visszaszerezze.

A közös konyha.

Hogy a modern kor egyik legfonakabb, hóbortja: a »nőemancipáció« mennyire absorbeálja a jó családaya, a tisztességes feleség fogalmait, azt csak azok tudnák elbírálni, akik ennek a szónak: »nőemancipáció«, mélyebb értelmét, elfajulásának konzekvenciáit kutatják.

A mai elegáns társadalom volapükjéből elég jól ismerjük már a »firt« és a »jukker-asszony« fogalmait, amelyek mindegyike nem más, mint torzszülötte a nőemancipáció fogalmának.

Mert nagyon tévednek a nő függetlenségének eszméjéért küzdők és lelkes harcosok, ha azt hiszik, hogy ez nem jelent mást, mint hivatást, kenyérkeresetet biztosítani az arra szorult nőnek a társadalomban és megszabadítani annak kényszerétől, hogy megélhetésének biztosítását kizárólag a férjhezmenetelben lássa. Oh távolról sem! A nőemancipáció fogalma igen tág valami, amelynek kereteiben a fokozatosan elérfiasodó nők mindig takaró leplet találnak oly könnyelmű üzelmek ekövetésére, a melyek »emancipáció« nélkül alighanem a társadalom pellengéjére juttatnák őket. Mert hiszen ki venné rossz néven (mondják ők), ha az állandóan férfiak között élő »beamter kis-asszony« vagy »elárusítónő« stb. a maga nyelvén szabadosabbá, cselekedeteiben »szabad-elvűbbé« válik? Senki. Hiszen az a nő csak — asszimilálódik!

Ily világnézetek érvényesülése mellett azonban csakhamar sutba kerül a nő legszen- tebb hivatása: az anyaság, üressé válik, sivárrá lesz a családi tűzhely és a gyermeknevelés nagyfontosságú feladata arra a nivóra süllyed, amelylyel a lényegesség dolgában bátran vete- kedhetik egy félévi mérleg elkészítése!

Ennek a rendszernek az elfajulását látjuk, mi ama legujabb eszmében, mely ugyan a megélhetés olcsóbbá tételének örve alatt, de végkonkluziójában mégis csak a nőemancipáció

Nem kell azonban azt gondolni, hogy a nyugalom, a csend közepett az embert megöli az unalom. Dehogy. Van itt élet. Cigányzene, olvasó terem, lawn-tennis, zongora, esténként házi szórakoztató estélyek, táncmulatságok (a melyek zárórája legkésőbb 11 óra, amit követésre méltó például kellene a városok elé állítani) urániai előadások stb: mind kedves szórakozások. Az ismerkedés is hamar megy. A főváros után csaknem Nagyvárad ontja a legtöbb vendéget E saisonban mintegy 16, jelenleg 12 városunkbeli ember keres itt pihenést, szórakozást. Akik itt enyhülést, gyógyulást nyerne, azok legtöbbször hálából is folkeresik e fürdőhelyet, sokan meg évtizedek óta (mint pl. Kertész Miksa) ide térnek szabadságuk élvezésére.

És mindezek mellett föl kell említenem, hogy alig van olyan gyógyfürdő, ahol olcsóbban lehetne kijönni, mint itt. Heti 60—80 koronából, mindent beleszámítva egy közép igényű latiner, igen szépen kijöhet.

Meg kell jegyezmem, hogy a fürdő összes ügyeit, bajait évtizedek óta a fürdő tulajdonosnője özv. Lomnicziné, egy végtelentül lekötözött

Gerstenbrein Tamás

szobrász és kőfaragó mester Nagyvárad, Rákóczy-ut 55. (Diósi fátalep).

Ajánlja nagyraktárát: Saját készítményű márvány-, gránit, syenit, labrador stb. síremlékekben. Elvállal minden e szakmába vágó munkát, ugyyszintén régi sírboltok és sírkövek renoválását a legolcsóbb árak mellett.

Első erdélyi géporőre berendezett kőfaragóműhely és

— sírkő gyár. —

Kolozsvár, Déasma-utca 21. sz.

Központi iroda Kolozsvár. Telefon 662.

Fiók telepek:

Déva. Nagyszombat, Bánpatak.

szolgálatában merült fel s amely a közös konyha létesítésében csucosodik ki.

A téma élesebb luminálása kedvéért hajlandók vagyunk pillanatra a kiindulási ponttól eltekinteni és pusztán annak megvilágítására szoritkozunk, hogy vajon előnyös lenne-e a közös konyha létesítése?

Erre a kérdésre a leghatározottabb nem-mel kell felelnünk.

Ha feltesszük is azt, hogy a tömegesebb beszerzések, nagyobb fogyasztás révén a közös konyha produktumai talán olcsóbbak lennének, örökké nyílt kérdés marad, vajon kielégíti-e mindenkit az az étkezés, amelyet a közös konyha a maga hetenként ismétlődő étlapjával nyújtani tud?

Minden gourmanderiatól eltekintve: »De gustibus non est disputandum« s így amit Pál öröme megeszik, érintetlenül elolja maga elől Péter. Ezek alapján aztán csakhamar oda érünk el, hogy a mindenesetre nem csekély anyagi áldozatok árán felépített új eszme csödbe jut a közönség részvételének hiánya miatt, mert hiszen, ha még oly olcsó is az az étlem, senkit sem lehet arra kényszeríteni, hogy állandóan előirt étlap szerint éljen.

S most tegyük félre a gasztronómiai érveket s térjünk vissza a kétségtelenül súlyosabb beszámítás alá eső erkölcsi motívumokhoz.

A közös konyha eszméjének megvalósításával a nőt okvetlenül felszabadítjuk a háztartás gondjai alól, amely számára a nap jókora részét szabaddá teszi.

Ez a szabadság azonban nem az, amelyre napi munkájának elvégzése után a kötelességet teljesített asszonynak pihenőképpen szüksége van, hanem oly szabadidő, amely a családi tűzhelyhez engedi férközni, a legnagyobb elenséget, a nő — uralmát. Léhaságra, bűnre csábító rossz tanácsadó.

A gyermekeket a cseléd neveli, a konyhát a szakácsné látja el s a napi munkája után fáradt férj a maga családi otthonában rakon-

szíves ősz uri asszony maga végzi godos személyzetével. Ennek tulajdonítható az a patriarchalis élet, amely itt tanyát vert.

Ki kell jelentenem, hogy mindez nem reklám. A fürdő hazánk legrégebbi vizgyógyintézete s mint ilyen nem szorul reklámra, hisz alig győzi a fürdővendégek elhelyezését.

De foglalkoznom kell e hellyel, mert hazánkban alig egy-két helyen van ilyen fürdő, mint itt. Hazánkfiak külföldre mennek üdülni, míg az Alacsony- és Magas-Tátra kincseit a külföldiek nagyon is figyelemre méltónak találják.

Akik a puccot, fényt, ragyogást, csillogást keresik, akiket a nagyozás és föltünni vágyás, társadalmunk rákfenéje hatalmába ejtett, azok e kies kis helyeket ne keressék föl. De akiket elfárasztott a munka, akik az életben az életnek dolgoznak, akik a köztéren való fáradságos munkájukkal agyoncsigázták idegzetüket, akik pihenést, nyugalmat és gyógyulást keresnek, azok ne a külföldi luxus fürdőket látogassák, hanem jöjjenek ide, itt nyugtot, enyhülést találják.

Tankréd.

cátlan gyermekeket és kozmás ételt talál! Bizony ilyenkor az ember örömezt válnék a sötét reakció» hívévé, hogy visszasírja a dohos kriptákba vezetett, mohos sirhantok alatt nyugvó ama régi kort, amikor még a nemzetes asszonyok szorgoskodtak a konyha körül s a nő legnagyobb büszkesége a gyermekszoba gyönyöre, a konyha utolárhetlensége volt.

Az új eszmével nem sokra megyünk. Lehet, hogy a modern kor egy újabb fattyuhajtasának zászlót bontunk a közös konyha eszméjének megvalósításával, de a nemzetes asszonyok kriptái mellett egy új sirt bontunk, hol örökké elvész számunkra a nő igaz hivatásának glóriája! F. U.

A svinemüdei találkozó.

Ma találkozik egymással a svinemüdei öböl vizén II. Vilmos német császár és II. Miklós, a minden oroszok cárja. Néhány órával a két uralkodó találkozása előtt még a legteljesebb titoknak homályába vész az entrevuenek nemcsak célja, hanem ugyszólván a körülményei is.

A félhivatalos lapok azt a szint igyekeznek adni a találkozásnak, mintha tisztára személyes jellege lenne.

Lehet, hogy a két császár találkozásának csakugyan személyes a jellege és semmi olyanról nem lesz közöttük szó, ami Európának ma. szövetségi konstellációját érintené. Az entrevée előkészítése azonban olyan titokzatos volt, maga a találkozás annyira rejtelmes, hogy mumusként ijessze Európa békéjét.

Az entrevueről a következő távirataink számolnak be:

Svinemüde, aug. 3. Az idő borus, épp egy mint tegnap, de kevésbé szeles. A Hohenzollern-jacht előkészületeket tesz rá, hogy a cár elé menjen. A tartományi tanácsos egy rendőri gőzöst küld ki, melynek tedézetén az orosz konzul és más hivatalos személyiségek foglalnak helyet, hogy a cárt üdvözöljék.

Heringsdorf, aug. 3. A Hohenzollern-jacht éppen most indul ki a kikötőből és nyugat felé haladva, csakhamar eltűnik a szemek elől. A Hohenzollern jachton a német császári lobogó, a tengernagyi lobogó és az orosz tengerészeti lobogó leng. Valamennyi hadihajó fel van lobogóva: a német hadilobogó és az orosz tengerészeti lobogó leng rajtuk. A tenger viharos. A külső kikötőben az időjárás még rosszabb, mint tegnap. Számos hajó 30 óra késéssel érkezett.

Svinemüde, aug. 3. Vilmos 9 órakor hagyja el a kikötőt és az egész hajóraj kíséretében a nyílt tengerre megy, hogy az orosz hajórajt fogadja. Valamennyi hajón a német hadilobogója és az orosz tengerészeti lobogó van fölönva. A csendőrség és rendőrség a legszigorubb óvintézkedéseket teszi egy esetleges merénylet megakadályozására.

Svinemüde, aug. 3. A Hohenzollern gőzös délelőtt 11 óra 15 perckor érkezet a kikötőbe. Néhány perccel később feltűnt az orosz

cár jachtja, a Standard, követve az orosz hajóraj által, melynek hajói üdvözölő ágyú lövéseket tettek. A két császár a nyílt tengeren nagy szivességgel üdvözölte egymást. Az üdvözlés a Hohercollern jachton történt meg.

Előnyösebb-e az állami iskola?

— Pénzügyi szempontból. —

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága legutóbbi közgyűlésén, tudvalevőleg a nagyvárad közönségi iskolák fejlesztése kapcsán a kultuszminiszteri kiküldött által a kérdés megoldására felajánlott expediensek közül a mellett foglalt állást, hogy feliratban 20 osztályú állami iskola felállítását kéri a minisztertől.

Alig három héttel ezelőtt hozta meg Nagyvárad város törvényhatósága ezen határozatát, de azóta már oly sok irányban meg lett hányva- vetve a nagyvárad közönségi iskolák fejlesztésének a kérdése, s oly sok újabb eszme merült fel az alaposabb tanulmányozás után, hogy most már teljesen világosan áll minden eltozulatlan és mellék célokat nem dédelgető városatya előtt, miszerint Nagyvárad városa még pénzügyi szempontból is helytelen utat választott, mikor az állami iskolák felállítását kérte.

Azért hangsúlyozzuk most csak a kérdés pénzügyi oldalát, mert a multkori iskolaszéki ülésen az állami iskolák egyik bőbeszédű hive azon kijelentést tette, hogy nincsen a törvényhatóságnak egyetlen tagja sem, aki másért kívánná az állami iskolákat, mint azért, hogy Nagyvárad a terhektől szabaduljon, tehát tisztán és egyedül pénzügyi szempontból.

Hát ez a kijelentés vagy nem áll meg, vagy azt mutatja, hogy az állami iskolák hivei nem ösmerik az új tanítói törvényt s nincsenek tisztában azzal, hogy mit kell adni Nagyváradnak az állami iskolákért ellenszolgáltatásul.

A miniszter már az itteni tanácskozások során határozottan kijelentette, hogy ha az állam felállítja a 20 osztályt, a Nagyvárad város közönségétől befolyó 5 százalékos iskolai adó csak addig marad Nagyvárad város tulajdonában, míg abból a most tervbe vett új iskolák építési költségeit tehát mintegy 35,000 koronát kifizeti, azután pedig ezt az iskolai adót be kell szolgáltatni az állampénztárba. — Ezen a határozott kijelentésen fordul meg az egész kérdés pénzügyi része s ez rejti magában azon biztos veszedelmet, hogy az állami iskolák felállítása révén Nagyvárad nemhogy nyerne, de határozottan ráfizet, eltekintve minden autonomikus kérdéstől.

Az iskolák építési költsége az 5 százalékos iskolai adóból 10 év alatt ki lesz fizetve, tekintve, hogy az iskolai adóösszege a már 40000 koronáról évről-évre tetemesen növekszik.

Azt lehetne mondani, hogy hiszen az államnak a 20 tanerő díjazása bekerül évenként 40000 koronába.

De ha a város pénzügyi érdekeit nézzük akkor nem lehet számításán kívül hagyni az

utazó bőrönd, Gramophon és Fonográf beszélőgépekből, ezek szakszerű javítása.

Gramophonok 15, 20, 25 frt.

Fonográf 3 frt 50 kr. Óriási választék legújabb felvételű lemezekből. Kis dupla lemez ára 1 frt 25 kr., nagy lemez 2 frt.

— Lemez ajégyzék ingyen. —

Legolcsóbb gyári raktár

Klein Sándor és Vilmos játék diszmu-áruháza NAGYVÁRAD,

Fő-utca és Szaniszló-utca sarkán

uj törvény intézkedéseit a tanítók fizetésének állami kiegészítése tekintetében.

A törvény ugyanis akként intézkedik, hogy ahol a község kitudja mutatni, miszerint az általa fenntartott iskolákra az 5 százalékos iskola adónál többet ad ki, az állam a tanítók fizetését egyenkint 1000—10000 koronával kiegészíti. Ez szól minden ilyen rendszeresített új tanító állásra.

A kir. tanfelügyelő, aki nemrégben éppen az új törvény életbeléptetése alkalmából fentjárt a miniszternél s így részletes tájékozódást szerzett, a városi közigazgatási bizottság ülésén határozottan kijelentette, hogy Nagyvárad város szintén feltétlen jogot formálhat minden ujonnan rendszeresített tanítói állás után az 1000 korona kiegészítésre.

Ha pedig ezen alpból indulunk ki, mindjárt más eredményre jutunk a kétszerkettő alapján.

Akár állami, akár községi az iskola, az épületet és berendezést, az épület fenntartást, a nyugdíjhozjárulást a városnak kell adni ugyan, mint a jövőben mindég,

Nagyvárad városa az új tanerőket, a lakbért is beszámítva, évi 1620 koronával dotálja. Az esetben tehát, ha a város maga állítja fel a 20 osztályt, az állam által kiegészítés képen adandó 20000 koronához csak évi 12400 koronával járul.

Az első tíz évben tehát annyi lesz a város évi terhe, amit megtakarítana, ha a 20 osztályt nem a város, hanem az állam állítaná fel. De amint az épületek költsége ki lenne fizetve, s erre az állam bizonyára jól figyel, mindjárt elesik a város az 5 százalékos adótól, amely — ismétljük — most évi 40000 korona, de évről-évre emelkedik s 10 év múlva bizonyára lesz 50000 korona. Ekkor fogjuk látni, hogy nem nyertünk, de nagyon is veszítettünk az államosítással.

Akkor késő lesz kétségbeesnünk, mert az állam elég, sőt tülön-tul szigoruan kezeli az ilyen megállapodásból folyó ügyeket. Pazar például szolgálhat erre a nagyvárad állami óvodák ügye.

Az állami óvodák dologi kiadásait az állam tartozik ellátni. Mivel az épületeket a város emelte, a 3%-os óvodai adót az időre átengedte, míg ebből az épületek költségeit kifizeti a város. Mivel a város pontosan nem számolt el az óvodai adó összegével, azzal fenyegette meg a miniszter az óvodai bizottságot hogy a jövőben nem engedélyez a dologi kiadásokra egy fillért sem. Bizonyonyal ilyen szigoruan veszi az iskolai adó betizetését az állampénztárba.

Még érdekesebb az óvodák dologi kiadásának kérdése. A bizottság az évi szükségletet 7050 koronában állította össze, de a miniszter a legszükségesebb kiadások törlesztésével ezen összeget 3500 koronára redukálta.

Hogy Nagyvárad város törvényhatósága egész másként járt el a múltban az iskoláival s jár el bizonyára a jövőben is, az köztudomású.

Lesz-e valóság a nagyvárad állami iskolából vagy nem, azt nem tudjuk; de hogyha megvalósul, annak erősen megadjuk az árát. Ez az egy bizonyos.

Vid.—

UJDONSÁGOK.

Nátafalussy Kornél öröke.

— Az új főigazgató kinevezése. —

A nagyvárad tankerület nem maradt sokáig árván, főigazgató nélkül. A vallás- és közoktatásügyi magyar kir. kormánynak volt gondja reá, hogy a kiváló pedagógus Nátafalussy Kornél kir. tanácsos, tankerületi főigazgató örökébe méltó utódot ültessen. A nagyvárad főigazgatói tankerület betöltésénél Apponyi Albert gróf kultuszminisztert nyilván az a bölcs szempont vezette, hogy Magyarország e nemzetiségi tekintetben exponált főigazgatói tankerületébe olyan embert ültessen, kinek egyénisége pedagógiai tudásán felül az alája rendelt középiskolák hazafias és vallásérkölcsi szellemének gondozására is garanciát nyújt.

Ebből a szempontból aztán igazán szerencsésnek mondhatjuk Apponyi választását. A nagyvárad tankerület főigazgatójává ugyanis a vallás- és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére, mint a hivatalos lap mai száma közli, ő felsége a magyar király a pécsi katolikus főgymnázium igazgatóját, dr. Vass Bertalan cisztercitarendi áldozó papot nevezte ki. A kinevezéséről szóló legfelsőbb királyi kézirat a következő:

Vallás- és közoktatásügyi magyar miniszterem előterjesztésére dr. Vass Bertalan cisztercitarendi áldozó papot, a pécsi katolikus főgymnázium igazgatóját, a nagyvárad tankerület főigazgatójává a szabályszerű illetményekkel kinevezem.

Kelt Ischlben, 1907. évi jul. hó 18.

FERENC JÓZSEF s. k.

Gróf Apponyi Albert s. k.

A magyar cisztercita-rend hazafiságáról és kiváló érdemeiről a nemzet kulturája tekintetében ezeréves történelmünk legszebb lapjai tanuskodnak. A ciszterciták nyolcszázados ittléte hazánkban, kulturális tevékenysége a népnevelés és közoktatás terén oly dicsőre méltó hagyománya ennek a rendnek, melyre mindenkor büszke öntudattal tekinthet vissza. Ennek a hagyománynak az ujonnan kinevezett főigazgató mindenkor ismerté páratlan becsét s így az ő kinevezése a tanügyre minden esetre nagy nyereség.

Mint értesülünk, az új főigazgató már legközelebb elfoglalja állását és átveszi a nagyvárad tankerület ügyeinek intézését.

* A városi közgyűlés előkészítése.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága csütörtökön, augusztus 8-án tartja rendes közgyűlését. Ez alkalommal igazán kánikulai gyűlésre van kilátás. Egyszerű folyóügyek kerülnek tárgyalásra. De egy dolog mégis lesz, ami fontosabb s bizonyára felszólalásokra ad alkalmat. A tanács ugyanis előterjeszti a községi iskolaszék jövő tanévi költségvetését, amelybe a 12 ujonnan szervezett és az ezenfelül még eddig is szükséges volt 12 kisegítő tanerőn kívül még öt új kisegítő tanerő djazása is fel-

van véve. Az állami iskola felállítása ugyanis még ha ténynyé válik is, csak későbbi dolog, azonban már most biztosan megállapítható, hogy a beiratkozásra jelentkező tanulók száma oly nagy lesz, miszerint legalább öt új osztályt kell felállítani. Ha figyelemmel kísérjük, hogy a községi iskolák ügye most minden forum előtt milyen eszmecsereket idéz elé, előre megállapítható, hogy a közgyűlésen is szőnyegre kerülnek a tanács bejelentése kapcsán mindazon kérdések, amelyek a községi iskolák szaporítása és fejlesztése révén előtérbe tolnak.

* **Jegyző választás Almosdon.** Tegnap volt Almosd községben a jegyző választás, Kovásznay Marcell székelyhídi főszolgabíró elnöklete alatt. A jegyzői állásra nyolcan pályáztak, akik közül felkiáltással Nagy Emil helyettes jegyzőt választották meg.

* **Felebbezés a tanítóválasztások ellen.** Nagyvárad város iskolaszéke június hónapban tartott ülésén 15 tanító és tanítónő állást töltött be választás útján s ez alkalommal a már évek óta szolgáló kisegítő tanerők nagyrészt mellőzte s idegeneket választott be helyettük. A választás ellen Lestyán Béla tanító és özv. Krüger Viktorné tanítónő, továbbá hivatalból Dús László városi főügyész felebbeztek. Nagyvárad város közigazgatási bizottsága azonban a felebbezéseket elutasította s a választást helybenhagyta, bár annak méltánytalan eredményét a közigazgatási bizottság tagjainak többsége helytelenítette. Ugy Dús László főügyész, mint özv. Krügerné és Lestyán Béla a közigazgatási bizottság határozata ellen szintén felebbeztek. Így a választás felett a kultuszminiszter fog dönteni. Bár a választás még a régi törvény idejében ejtetett meg s ez a törvény közigazgatási bíróságot jelöli meg legfelsőbb felebbezési forum gyanánt.

* **A vasuti tisztok lakbérére.** A napokban említettük, hogy a vasutas tisztviselők felémelt lakbér-illetményét most nem utalják ki, hanem későbbre halasztották annak kifizetését. Ez a hír nagy elkeseredést keltett a vasutasok körében. Mint a fővárosból értesülünk, ez a hír ilyen alakban téves, mert a felémelt lakbérösszeget egy-két nap múlva okvetlen kiutalják. A késedelem csak technikai okokból késett pár napot.

* **A határ Nagyvárad és Peceszőllős között.** Nagyvárad város és Pecze-Szőllős község között a legelő, a nagyvárad i. szert. püspökség tulajdona. A város és a birtok között a határvonal a természetben nincsen kellőleg megjelölve. A püspök az uradalmi mérnöki hivatalt már régebben megbizta, hogy térképen jelölje meg a határvonalat s 1905-ben kérte a várost, hogy együttesen tegyék lehetővé a határkérdés rendezését. A város azonban semmit sem tett a kérdésben. Dr. Szmrecsányi Pál v. b. t. t. megyés püspök most újabb beadványban kéri a városi tanácsot, hogy a városi mérnöki hivatal a püspökségi uradalom mérnökével együtt Nagyvárad és az uradalom peceszőllői területe között helyesen állapítsák meg s a természetben jelöljék meg a határt. Az uradalom mérnöki hivatala utasítva lett hogy a helyszíni eljárás vegyen részt s a város ezért értesítse az uradalmat a helyszíni eljárás napjáról.

Az érmelléki Kereskedelmi és Ipari Részvénytársaság
borkiviteli osztálya ajánlja tisztán kezelt hegyi borait.

* **Ártézi kut a villamostelpen.** A város villamos mű kutjaira már sokat költött a város s mégis a vízvezetéknek kell pótolni az üzemhez szükséges vizet. A villamos mű igazgatója most előterjesztést tett a városi tanácshoz, amelyben rámutat, hogy a folyó évben 3000 korona értékű vízvezetési vizet fogyaszt a villamos mű s a szükséglet folyton emelkedik. Az 1908. évre már 3730 koronát vett fel vízvezetési viz költségére címén. Hogy ezen a bajon segítve legyen, kéri, miszerint a város a villamosmű telepén egy ártezi kutat furasson.

* **Uj aszfalt-bánya Biharmegyében.** Már említettük, hogy Felső-Derna környékén új aszfalt-bányát akarnak létesíteni, az ottani rengeteg aszfalt-anyag kiaknázására. A Neuchatel angol cég szakértője alapos vizsgálat alá vette a környék talajviszonyait s meggyőződött arról a mérhetlen kincsről, amely a föld gyomrában itt van. A kiaknázásra váró aszfalt-anyag értékét mintegy 15 millió koronára becsülik. A terület megvétele céljából alkudozásokba is bocsátkozott a cég a területek tulajdonosaival, s ezek között főleg *Baranyi Zsigmond* ny. fogház-felügyelővel, akinek birtokáért egy millió koronát ígértek. Az egyezés azonban még nem jött létre s azt az őszig elhalasztották. A nagyértékű kincs felfedezése által az illető birtokosok dugszaggá lesznek, de környék lakosságára is nagy áldás lesz a nagyszabású gyártelep létesítése.

* **Melyik az igazi kereskedő nemzet?** Nem az angol s ezen mindenki csodálkozni fog, lévén a köztudat szerint az angol az a nemzet, mely a legnagyobb mértékben űzi a kereskedelmet. Amde a statisztika nem azért statisztika, hogy meg ne dönstson régi igazságokat s ne csináljon újakat. Az új igazság pedig az, hogy nem a világjáró angol az igazi business-mann, hanem a — belga. Megállapítja pedig ezt a lakosság számából és a kereskedelmi forgalom summájából. E szerint a 43 millió angol 22 milliárd évi forgalmat csinál, a 7 millió belga ellenben épen 7 milliárdot. Viszont a 60 millió német csak 15-öt, a 39 millió francia pedig csak 9-et. Eszerint csakugyan a belga a legéletrevalóbb kereskedő nép.

* **Hivatalos tulbuzgóság.** Tagadhatatlanul sok kellemetlenséget okoznak, sőt életveszélyesek azok a kiálló kisebb nagyobb cégtáblák, amelyek egyes kereskedések felett ki vannak függesztve. Némelyik elsötíti az utcát, mert elfedik a közelében levő villamos lámpa szétáradó fényét. Ez az ok indította Nagyvárad városát, hogy szabályrendeletben tiltsa el az ilyen kiálló cégtáblát. Mivel a szabályrendelet életbe lépett, a rendőrkapitányi hivatal felhívta az ilyen cégtáblák tulajdonosait, hogy zárás határidő alatt szedjék le a kiálló táblákat. Ez helyes is, csak hogy a hatóságnak nem szabad ezen rendelkezés foganatosításánál abszurdumokban menni; mert ezáltal nemcsak komikossá válik az intézkedése, hanem oktalanságokkal jár a közönségre. A nagyvárad rendőrkapitányi hivatal pedig most ilyen abszurdumot akar elkövetni. A lakatosok ugyanis egész Európában ős idők óta díszes kulcsokat akasztottak ki, jelzésül, hogy ott lakatos lakik. Régebben igazi műremekeket alkalmaztak ilyen cégerül. Különösen Németország régi városaiban láthatni e nemben remek munkákat. Ezek nem veszélyesek s a lámpa fényét sem zárják el, A nagyvárad rendőrség most ezekre is alkalmazni kívánja a szabályrendeletet s utasította a lakatosokat, hogy a cégerül kifüggesztett kulcsokat szedjék be, holott ilyen intézkedésre csak ott van szükség, ahol cégtábla is van a kulcs mellett függesztve. Nem tudjuk, hogy a főkapitány

van-e erről a hivatalos csodabogárról tudomása. Alig hisszük. Különben a lakatosok hivatalos utasítás ellen orvoslást fognak keresni s már tanácskoztak is ez irányban.

* **Megbokrosodott lovak.** *Gálbory Sándor* nyüvedi birtokos kocsisát, *Korodi Sándort*, ma súlyos sérülésekkel beszállították a biharmegyei közkórházba. A szerencsétlen kocsis a saját lovai taposták meg. Lovai ugyanis, melyeket szekérbe fogva úgy vezetett a gyeplőszárnál fogva, egy szembejövő szekér zörgésétől annyira megbokrosodtak, hogy kocsisukat, aki a lovakat visszata. tani minden ereje felhasználásával sem tudta, maguk alá taposták. A szerencsétlen emberen a kocsi korekei is keresztül mentek. Arcán, és egész testén súlyos sérüléseket szenvedett, úgy hogy aligha marad meg életben.

* **A szökevény irnok.** *Tóth Mihály*, érmihályfalvai szolgabíróági napidijas irnok ez évi március 14-én hivatali főnökének hirtelen és beleegyezése nélkül eltávozott Érmihályfalváról. Azóta a napidijas irnoknak úgy nyoma veszett, hogy hiába nyomozták, keresték, köröztették, csak nem került elő. Még tartózkodása helyét sem tudták csak megsejteni is, úgy hogy a szolgálata önkéntes elhagyása miatt ellene indított fegyelmi ügyet is ügygondnok kinevezésével tudta lejártni fegyelmi hatósága. A szökevény irnoknak ma sem tudják nyomát, nyilván Amerikába vitorlázott. Ügye ma foglalkoztatta a vármegye fegyelmi bizottságát. Mint megirtuk tegnap, a bizottság ma délután 4 órakor tartotta meg ülését a vármegye székházában *Glacx Antal* főispán elnöklésével. Jelenvoltak még *Vasady Lajos* és *Cziffra Gerő* bizottsági tagok. A szökevény irnok ügyet *Balogh János* tb. főjegyző ismertette, mint előadó, aminek alapján a bizottság *Tóth Mihályt* hivatalának önkényes elhagyása miatt hivatalvesztésre ítélte. A bizottság határozatát a szökevény irnok ügygondnokának, dr. *Gyöngyössy István* vármegyei tiszti ügyésznek fogják kézbesíteni.

* **A pajkos játék áldozata.** A gyermekek pajkos játékának sokszor megvan a szomorú következménye. Mint tudósítónk Tótelekről jelenti, *Pleska Engelbert* odaváló jó módú gazdálkodónak fia is a saját pajkos játékának lett szerencsétlen áldozata. A tizenegy éves fiu több pajtásával úgy mulatott, hogy a padlásról lent a földön felhalmozott széna közé ugrott. A mulatság szerfelett tetszett a pajkos gyerekeknek; jókedvüknek azonban csakhamar szomorú vége lett. A *Pleska* fiu ugyanis utoljára oly szerencsétlenül ugrott le a padlásról, hogy hashártya repedést szenvedett. Pajtásai ijedten nézték a szerencsétlen fiu vergődését, kinjai. Orvos se segített már rajta, mert súlyos sérülése következtében rövidesen kiszenvedett. Az esetet bejelentették a kir. ügyészségnek.

* **Tűz a máv. főműhelyén.** A tegnapi este nagy tüzről, mely a máv. főműhelyének egy épületét pusztította el, s melyről mi is hírt adtunk tegnap, még a következő újabb részleteket jelenti fővárosi tudósítónk: A tüzet a tűzoltóság mázsatéri figyelője vette észre legelőször, úgy hogy mikor a tüzet a műhelyből jelentették, a tűzoltók már utban voltak. A X ik őrség, mely utolsónak maradt a tüznél 4 óra 30 perckor vonult be. Az épület, melyen a tűz támadt, csak felerészben égett el, a másik felét teljesen megmentették. Összesen 15 Poulmann-kocsi égett el, egy ilyen kocsinak értéke 52.000 korona, azonfelül elégett 3 udvari szállító kocsi, amelyeknek értéke egyenként 40.000 korona. A kár a magyar államvasutakat terheli, mert a kincstár két év óta nem biztosít, mivel a biztosítási díj sohasem volt

arányban a szenvedett károkkal. A tűzvizsgálatot a mai nap folyamán tartják meg. A tűzoltóság véleménye az, hogy a tűz gyújtogatásból keletkezett.

* **Modern koldus.** Áll Berlinben egy utcasarkon egy hihetetlenül rongyos és szálnalmas külsejű koldus. — Mellette a földön egy fehér tábla, melyre messzelátó betűkkel a következő szöveg van írva:

„Aki nekem tíz pfennig alamizsnát ad, az kap erről egy kis cédulát. Aki ötven ilyen cédulát mutat fel, annak adok egy Eastmann-féle 9x72 méretű fotografáló gépet. Aki száz ilyen cédulát mutat fel, annak adok egy jóhangu kis fonográfot hat kitűnő lemezzel.“

Most mi ez? Koldus, aki borraalót ad az alamizsnáért? Kereskedő, aki koldul? Koldus, aki kereskedik? Mindenesetre újfajta gazdasági jelenség, amiről érdemes gondolkozni.

* **A modern babona halottja.** Fővárosi tudósítónk jelenti: Három héttel ezelőtt meghalt a fővárosban dr. *Esenov István* ismert nevű budapesti ügyvéd. Már a temetés előtt, de különösen a gyászszertartás után a rokonok és a fillér nélkül maradt özvegy titokzatos körülményekről suttogtak, melyek az ügyvéd halálát körülvezték. Dr. *Esenov István* tagja volt egy négytagú hipnotikus társaságnak, rendszeresen eljárta a társaság seanceisa, melyeken ő volt a médium. Az ügyvéd különben már esztendőök óta panaszkodott, hogy varázs alatt áll, váltig azt hajtogatta szenvedő hangon, hogy az ördög van benne. Mint most kiderült, a 45 éves ügyvéd valósággal éhen halt. Lehet, hogy szuggerálták belé, lehet hogy saját jószántából tette, de tény az, hogy az elhunyt ügyvéd heteken át nem evett egy falatot sem s így valósággal éhen halt. A rejtélyes haláleset a rendőrséget is foglalkoztatni fogja.

* **Gyermekhalál a forró vízben.** Egy két éves kis gyermek kinos haláláról számol be szakáli tudósítónk. *Far György* odaváló parasztgazda felesége a honyhában libát kopasztott. Az anya körül ott játszadozott a két éves *Tar György* egy másik gyermek társaságában. Mialatt édes anyja dorgálva foglalatalkodott, a kis gyermek oly szerencsétlenül hátrált a forró vízzel telt kopasztó tállal, hogy abba belefordult. A forró víz úgy összeégette a gyermek testét, hogy kinos sebeibe belehalt. Az ügyészség nyomozza, hogy terhelie a gyermek haláláért az édes anyát vétkes gondatlanság.

* **Az önértetes rendőrség.** Egy nagyobb cseh városban, mint egy prágai lap írja, egy szolgáló leány a következő szavakkal igyekezett ráijeszteni a zajongó gyermekhadra:

— Csönd legyen, gyermekek, mert jön a rendőr.

A rendőr sértésnek vette, hogy őt mumusnak használják, panaszt tett a leány ellen, akít aztán a rendőrség megsértése címén egy napi fogságra és tíz korona bírságra ítélték.

* **Találtak egy ridikült (láncos női táská) néhány fillér pénzzel több bélyeggel, zsebkendővel és kulcsokkal, továbbá husz korona pénzt. Igazolt tulajdonosaik átvehetik a rendőrségen.**

* **Tisztelettel** értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy vendéglőmet újra megnyitottam, a nagyérdemű közönség szives pártfogását kérve vagyok tisztelettel *Leitner Ferenc* a „Kék Macska“ vendéglő tulajdonosa.

* **Értesítés.** Tekintettel agg koromra, kávéházi üzletem vezetésére nézve *Steier Jakab* és *Wiener Emil* urakkal szerződtem. A mai naptól kezdve fent revezettek velem egyetemben egyforma jogkörrel fogják az Emke kávéház vezetését ellátni. Midőn még az eddig irántam tanúsított szives támogatást hálás szívvel meg-

köszönöm, kérem azt a jövőben mind hármunk részére fentartani. Mély tisztelettel özv. Stern Hermanné.

* **Koch J.** az »Európa« szabás föltalálója és egyedüli oktatója. A »Kereskedelmi Csarnok« nagy dísztermében augusztus hó 6-án d. u. 2 órákor nyílik meg egy női ruha angol s francia szabászati tanfolyam, hol alkalom lesz bárkinek is még egy 12 éves leánynak is 15 óra alatt a női ruha szabást tökéletesen elsajátítani. Az általam egész ujonnan föltalált Európa szabászati rendszerét minden hölgy a tanításhoz hozzá kapja. A tanításhoz kezdődik naponta délután 2 órától 5 óráig szombat és vasárnap kivételével. A tandíj személyenként 12 kor. melyből 2 kor. beiratkozáskor és a többi 10 kor. ha meggyőződött a szabásom célszerűségéről. Háznál tanítani a délelőtti órákban elfogadok személyenként 20 koronáért. Beiratkozni lehet a Kereskedelmi Csarnok dísztermében naponta d. u. 2 órától 5 óráig és a kezdetkor is.

Kiváló tisztelettel

Koch J.

MULATSÁG.

Dalestély a Sporttéren.

A nagyváradi-ujvárosi ev. ref. egyházi énekkar és a »Református Kör« ma, 1907. évi augusztus 4-én a Sport-téren (kellemetlen idő esetén a pavillonban) a »Református Kör és az »Enekkar« javára — táncsal egybekötött zártkörű dalestélyt rendez. A dalestély kezdete 8 órákor. Belépő díj: Személyenként 1 korona 20 fillér.

A dalestély műsora:

A) rész.

- I. Egy csendes völgynek mély ölén ... Hermestől.
- II. 1. Biró uram, biró uram ... Husz L.-tól.
2. Ejhaj, nincsen olyan tánc ... Husz L.-tól.
3. Mély a Rima zavaros ... Husz L.-tól.
4. Debrecenben csoda esett ... Husz L.-tól.
5. Szép a nefelejts ... Husz L.-tól.

B) rész.

- III. Beteg leány ... Egressy B.-tól.
- IV. 1. Régi nóta, híres nóta ... Lányi E.-tól.
2. Piroslik a bokor gyenge ... Lányi E.-tól.
3. Nem vagyok én nagyon kényes ... E.-tól.
4. Szép vagy angyalom ... Lányi E.-tól.
5. Jer hát, jer ide egy csókra ... Lányi E.-tól.

A vasutasok mulatsága a Püspök-fürdőben.

A kies fekvésű Püspök-fürdőben ma lesz a magyar szent korona országainak vasutas szövetsége nagyváradi kerülete által rendezett hangversenyyel és tüzi játékkal egybekötött jótékony célú táncestélye. Mint tavaly, az idén is ez a mulatság magasan kiemelkedik a többi nyári mulatságok átlagából gazdag programjával és annál a tesztelen vígságnál fogva, mely a vasutasok minden mulatságát jellemzi. A vasutasok idei nyári mulatsága még a tavalyit is felülmulni készül változatosságával, élénkségével és fesztelen jókedvével, amely a mulatság sikerét már eleve biztosítja. A közönség kényelmére gondoskodott a rendezőség arról, hogy vendégei rendelkezésére külön vonatot állítson, mely délután 1 óra 45 perckor indul a nagyállomásról a Püspök-fürdőbe, hol a vendégek kényelmes elhelyezéséről, ételben, italban való kifogástalan és előzékeny kiszolgálásáról a Pü-

pök-fürdő derék bérlője, Kernács János vendéglős gondoskodik, kinek személye e tekintetben teljes garanciát nyújt, s kinek jó pincéjéről holnap újra meggyőződést fog szerezhetni a mulatság publikuma.

A hangverseny délután fél 5 órákor kezdődik. A műsor különös érdekessége és vonzereje Sárdy Valicának, a Királyszínház ujonnan szerződött kiváló primadonnájának fellépte. Figyelmet érdemel a műsor gazdasága és ötletes összeállítása. A hangversenyt tüzijáték követi a szabadban, majd este fél 9 órákor megkezdődik a tánc. Éjfél után a vendégeket külön vonat hozza be Váradra. Jegyárak: Szövetségi tagoknak személyjegy 1 kor. 50 fillér; családjegy 3 személyig 4 kor. Nem szövetségi tagoknak személyjegy 2 kor; családjegy 3 személyig 5 kor. A mulatságot a vasutas szövetség nagyváradi kerülete felerészben saját pénztára, felerészben a szövetségi árvaház javára rendezi s azért felülfizetéseket köszönettel fogad és hírlapilag nyugtáz.

A hangverseny műsora a következő;

Műsor.

1. Operett áriák, előadja: Sárdy Valica színművésznő, a budapesti Királyszínház tagja. Zongorán kíséri: Várady Aladár zongoraművész.
2. »Modern leány«, monolog, előadja: Hegedüs Gizike.
3. »A vén cigány«, melodráma, előadja: Thuróczy Zsigmond. Zongorán kíséri: Várady Aladár.
4. »Katonásan«, vígjáték egy felvonásban.

Személyek:

Gárday Albert nyug. huszárnagy	— — — —	Farkas László
Jolán, özv. Berendey	) unoka-hugai	Tuka Mariska
Gyuláné — — — —		Krupniszky Irén
Olga — — — —		Zöld Géza
Lengyel Emil, miniszteri titkár		Krupinszky L.
Huszár Elemér, hírlapíró		Benkő Dénes
Gyuri, inas Gárdaynál		

5. »Kis kadét«, költemény, szavalja: Stern Margitka.
  6. »Magyar rapsodia«, Fráter dalai után Várady Aladártól. Előadja: a szerző.
  7. »Gyáva«, magánjelenet, előadja: Zöld Géza.
- Ezt követi a tüzijáték.
- Hangverseny kezdete délután fél 5 órákor. Külön vonat indul Nagyváradról délután 1 óra 45 perckor, vissza éjjel 2 óra után. Tánc kezdete este fél 9 órákor.

EGYESÜLETEK.

Az építőiparosok gyűlése. A nagyváradi építőiparosok szövetségének végrehajtó bizottsága ma, vasárnap délelőtt 10 órákor ülést tart a vándorgyűlés előkészítése ügyében. A fontos tárgyra való tekintettel a tagoknak teljes számban való pontos megjelenését ez uton is kéri az elnökség.

TÁVIRATOK.

Az angol király Ischlben.

Bécs. augusztus 3. Immár bizonyos, hogy Eduárd angol király e hó 15-én Ischlbe érkezik Ferenc Ferenc József ő Felsége látogatására. A látogatásnak nagy jelentőséget ad, hogy az angol királyt Sir Hardinge Charles miniszter kíséri és a vendégjárásnál jelen lesz Aerenthal báró külügyminiszterünk is.

Bécs. aug. 3. A »Fremdenblatt« közli az angol király ischli programját. E szerint Ferenc József Gmundenig elébe utazik az angol királynak, akivel együtt aug. 11-én délelőtt 10 órákor érkezik vissza Ischlbe. Este 7 órákor

színelőadás lesz, 8 órákor pedig udvari ebéd. Napközben a felségek együtt fognak kikocsikázni. Az angol király 16-án reggel Marienbadba utazik. Az angol király látogatása alkalmával Aerenthal külügyminiszter is Ischlben lesz.

Főispán és képviselő párbaja.

Budapest, aug. 3. Bornemisza Lipót báró, Hunyadmegye és Szentiványi Gábor képviselő ma a Fodor-féle vívóteremben kardpárbajt vívtak. A párbajban heves összezapás után mindkét fél megsebesült.

Összeesküvés az orosz cár ellen.

Budapest, augusztus 3. A Nap ma újabb szenzációt közöl Szentpétervárról. E szerint a szentpétervári rendőrség egy nagyszabású összeesküvés nyomára jött, melyet a terroristák szőtték a cár és köanyezete ellen. A felfedezett összeesküvés tervezete meglepően hasonlított annak a merényletnek a tervezetéhez, melyet 1881-ben követtek el III. Sándor cár ellen. A szentpétervári rendőrség az Ahzor volt dumaképviselő lakásán megtartott házkutatás alkalmával fedezte fel a vakmerő összeesküvést. A házkutatásnál a rendőrség áruoló iratokat talált, melyek körülményesen felderítik a tervezett összeesküvés összes részleteit. A tervezet szerint a terroristák halálra ítélték Miklós cárt és a cári család reakcionárius tagjait, ugymint Nikolajev Nikolajevics és Wladimir Alexandrovics nagyhercegeket, továbbá Stolipin és Durnovo minisztereket, Dubasov admiralist, Paolov kormányzót és a cárnak sok más hű emberét. A halálra ítélték közül az összeesküvők a halálos ítéletet Paolov kormányzón tudvalevőleg már végrehajtották. Az összeesküvés feje a terroristák igazi vezére, egy szentpétervári ügyvéd. Az összeesküvők kézrekerítésén az orosz rendőrség nagy buzgalommal dolgozik.

Antiklerikális zavargások.

Budapest, aug. 3. St.-Pierre-Veronában tegnap este két csapat csöcselék a szabadkőművesek bujtogatása következtében antiklerikális zavargásokat rendezett. Az egyik csapat a Della Sella templom felé haladt, a másik pedig a szalézi szerzetesek kolostora felé. Az első csapatot a rendőrségnek sikerült megakadályoznia romboló szándékában és szétoszlattania, de a másik csapat akadálytalanul eljutott a kolostor elé, betörte annak ajtaját és benyomult a csöcselék a kolostor udvarába. Itt szalmát és más gyúlékony anyagot hordott maglyába, hogy felgyujtsa velük a kolostor épületét. Akkorra odaérkezett a rendőrség, mely a tengerész katonaság segítségével a csöcseléket az udvarról kiszorította és a felgyújtott maglyák tüzeit, mielőtt a kolostor épületében kár esett, eloltotta. A zavargó csöcselék vezetőit a rendőrség letartóztatta.

Perzsiában, ahol a szabadkőművesek bujtogatására szintén voltak veszedelmes zavargások, letartóztattak ötveu embert a zavargások miatt. Itt a csöcselék az Autonius templomában akarta felgyujtani, a tengerész tüzérőség azonban eloltotta a tüzet. A templombelsejét a zavargók azonban éktelenül összerombolták. A csöcselék vezetőit állítólag letartóztatták.

NYILTTÉR.

Ma. vasárnap délelőtt 10-től 1 óráig és este 8 órától

BAZÁR vendéglő

kerthelyiségében

a 37-ik gyalogezred zenekara

hangversenyt rendez.

Kérem a n. é. közönség eddig iránymában tanúsított b. pártfogását.

Tisztelettel

Szauer Kálmánné,
vendéglősnő.

Egy teljesen modern és divatos betűkkel berendezett

könyvnyomda

jutányos áron eladó.

Cím a kiadóhivatalban.

Igazságszolgáltatás.

As igazságügyi kezelőtisztviselők mozgalma. A szolnoki igazságügyi kezelőtisztviselők és díjnokok helyzetük javítására mozgalmat indítottak. Ez év július 14-én aztán gyűlést tartottak, amelyen megállapították azt a tervezetet, mely szerint helyzetük javítását kívánják. Ezt a tervezetet aztán csatlakozás végett megküldték 'szerte az országban kartársaiknak. A nagyváradai igazságügyi kezelőtisztviselők kara tegnap kapta meg a szolnoki átiratot. Ennek következtében a nagyváradai igazságügyi kezelőtisztviselők és díjnokok kara ma délután 5 órakor a kir. törvényszék teljes tanácsülési termében népes értekezletet tartott, hogy a szolnoki kartársak megindította mozgalomhoz való csatlakozásuk tárgyában határozzon. Az értekezlet megválasztotta elnökévé Balogh Lajos tszéki irnokot, jegyzővé Katsó Zoltánt.

A szolnoki igazságügyi kezelőtisztviselők tervezetének ismertetése után Mészáros Miklós azon határozati javaslatát, mely szerint a szolnoki igazságügyi kezelőtisztviselők mozgalmahoz való csatlakozás kimondassék, az értekezlet egyhangulag elfogadta; kimondta továbbá az értekezlet, hogy az igazságügyi kezelőtisztviselők Szegedre tervezett országos kongresszusán magát képviseltesse, de fentartja magának a jogot, hogy az országos kongresszuson esetleges önálló indítványait megtehesse.

Az értekezlet ezután megbizta az elnököt, hogy e határozatáról a szolnoki kartársakat értesítse s majd avval a határozattal, hogy állandóan permanenciában maradjon, az értekezlet véget ért.

KÖZGAZDASÁG.

Értéktőzsde.

Budapest, aug. 3.

Osztrák hitelrészvény — — 651.50
Magyar hitelrészvény — — 750.25

Leszámitoló bank — — — 492.—
Rimamurányi — — — 54.25
Osztrák-m. államvasuti részvény 660.25
Közuti vasut — — — 542.75
Városi villamos vasut — — — 287.—

A gabonatőzsde határideje

Budapest, aug. 3.

Buza okt. 50 kilogrammonként 10.66
Rozs okt. — — — 9.10
Zab okt. — — — 8.10
Tengeri májusra — — — 6.15
Tengeri jul. — — — 8.31

Hivatalos árfolyamok.

budapesti áru- és értéktőzsde 1907 aug. 3-án

Magyar aranyjárdék 4% — — — 111.20
Magyar koronajárdék 4% — — — 93.20
Magyar keleti vasuti államkötvény 4% — 82.30
Magyar földtehermentesítési kötvény 4% — 93.—
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény 95.50
Magyar nyereséj sorsjegy-kölcsön — 189.—
Tisza szab. és szegedi sorsjegy-kölcsön — 144.—
Osztrák járdék papirban — — — 97.25
Osztrák járdék ezüstben — — — 98.25
Osztrák járdék aranyban — — — 116.—
Osztrák korona járdék — — — 97.25
1860. oszt. államsorsjegyek — — — 150.—
Osztrák-magyar bankrészvény — — — 18.15
Magyar hitelbank részvény — — — 750.25
Osztrák hitelbank intézeti részvény — 652.—
Osztrák-magyar államvasuti részvény — 660.—
20 frankos frankos (Napolendor) — — 19.12
Német birodalmi márka — — — 117.77
London vista — — — — 240.67
Páris vista a — — — — 95.20
70 márkás arany — — — — 23.52

A szerkesztésért felelős

Dr. VUCSKICS GYULA.

REGÉNYCSARNOK.

A rejtélyes kerékpár.

— Regény. —

Írta: Daniel András.

(Franciából.)

3

Igaz lenne tehát? ... Hát ez az ember uraként beszélhet vele? Az övé volt. Az ő tulajdona. Ah! és miért? ... Miért egyezett ebbe, ő, aki mást szeretett. Regine e percben megfedkezett a gyermeki hőstettéről, ami ezt az áldozatot elkövetette vele. Nem értett többé semmit ... Mit sem tudott ... Hogyan is mondhatta el ezen a reggelen a törvény emberei és Isten előtt az »igent«? ... És ő kimondta ezt a visszavonhatatlan szócskát. Késérő megbánása mit sem segített többé. Végzete beteljesedett. Ezt nyilatkoztatta ki a nagy csend a fák alatt, ezt tudatták vele a töldön tovasikló vérvörös napsugarak. És az a férfi, aki őt magáénak mondhatta, az a férfi előtte állt és ismét kitárta feléje a karjait! ...

— Jöjjön szeszélyes kis márkiné, ölelje meg az urát.

Széles mosolyra nyitak a vastag ajkak a bajusz alatt. A férj szerelmesnek mutatta magát; nem vette figyelembe Regine ellenszenvét, úgy bánt vele, mint valami vad kis leánnyal. Elhaló hangon felelte Regine:

— Uram, ne feledje, miben egyeztünk meg. Malboise Pascal vállat vont. De az arca elkomolyodott.

— Minő gyerekség!

— Ez nem gyerekség, uram! Én nem tiltottam el a valót ön előtt. Ön tudja jól, hogy csak azért nyújtottam önnek a kezemet, hogy megtartsam atyám számára a herceg kegyét...

— Vagy is inkább az évi járdékot — vágott közbe Malboise — amit a herceg az atyjának ad... És azért is, hogy atyja biztossítsa maga számára a hozományt, melynek nagyobb részével az adósságait fizette ki.

— Legyen úgy. Atyám, igaz, rettenetes helyzetben volt. Csak én menthettem meg őt, meghajolva egy felsőbb akarat előtt, amit ön a saját céljaira használt fel.

— A herceg azért, hogy önt nekem adta, csak a szolgálataimat fizette meg.

— Az ön odadása tehát fizetést követelt? ... De hiszen a személyem közönyös volt önnek! Ez a házasság csak az ambíciójának hízelt...

— E házasság által unokatestvére lettem Franciaország királyának!

A fiatal márkiné saját szerű tekintettel mérte végig a férjét, melyben guny, megvetés és talán hiteltelenség is volt.

Regine — a »kis királyné«, mint ahogyan jelentőségteljes nevét lefordítva, őt az apai környezetben — sok fajbüszkeséggel birt, de nem volt hiú. Magasan járó lelke csak önmagára támaszkodott. Titokban megtagadta a rokonságot, ami nagyon is rendellenes és bevallhatlan volt arra, hogy dicsőségesnek tetszhessék előtte.

— Malboise márki — mondá Regine — nem nemes ember ön? Hányféle becsületszava van? Én ragaszkodom azon egyezségünk szigorú és föltétlen megtartásához, hogy ön beéri házasságunknak csupán politikai előnyeivel...

— Vagy is?

— Nem fogja követelni tőlem, amit a szívem nem adhat önnek.

— Nem tiltotta meg, hogy meghódítsam magamnak.

— Hogy érti ezt? — kérdezte Regine ijedten.

— Így... a szerelem merészségével — kiáltott fel Malboise, váratlanul magához ölelve azt, aki csak névleg volt még a felesége.

Regine felháborodva feljajdult, de hiába védte magát az athlétának szorosan ölelő karjai között.

Malboise márki külseje rászolgált, amiért maliciózan »legitimista Alciadesnek« nevezték. Tömör alakja, harsány hangja, melylyel a Házban vásott gyerekként, közbeszólásait eldörögte, bizonyos népszerűséget szereztek neki, amihez minden nyilvánosan szereplő férfi hozzá jut, ha valami könnyen megkülönböztethető, erősen markáns külsőségek fellett rendelkezik. Minden olyan egyén, akit az utolsó utcagyerek is meg tud nevezni, ha mutatja magát valahol, bizonyos sikert ér a népnél. S neki még asszonyoknál is volt sikere. Azért csak nevetett a saját felesége ellentállásán és a sikerekhez szokott ember kedélyességével igyekezett a feleségét megcsókolni. Ez a tréfás kedv, amiben durva szemérmelenség és a nő iránti megvetés rejlett, még ellenszenvesebbé tette őt e merészségében Regine előtt.

Miután ő nem tartja meg ígéretét, nem marad számomra más, mint meghalni — gondolta Regine nagy szorongásában, félőrlően.

De a márki hirtelen elbocsátotta őt. A házhoz vezető fasor felé fordulva, észrevette, hogy egy inas közeledik feléjük.

Odaérkezve az inas nagyon fontoson elmondta a nagy újságot. A trunkövetelő telefonáltott Bruxelleből, hogy beszélni óhajt a márkvival.

— Jöjjön, kedvesem — mondá Malboise, — együtt fogunk felelni a herceg kegyes szavaira.

(Folyt. köv.)

Családi otthont,

elegáns egészséges lakást, fényes ellátást találhat nálam **f. évi szeptember hó elejétől** néhány vidéki előkelő urileány, ki fővárosi tanintézeteket látogat.

Német, angol, francia társalgás. Zongora. Gazdagon ellátott házi könyvtár. Kivánatra privát oktatás.

Állandó orvosi felügyelet.

Lakás: **VI. Király utca 76. sz. a.** az Orsz. Zeneakadémia, Mintarajziskola, Felsőleányiskola stb. közvetlen közelében. Villamos összeköttetés a kaputól minden irányban.

özv. Benedek Kornélné

Katona Ida,

okl. tanítónő.

Személyes megbízhatóság és képességek felől szives információval szolgál több egyetemi tanár.

Tessék prospektust kérni.

M. kir. honvédelmi minisztérium.

94937. 9—1907. számhoz.

Pályázati hirdetmény kivonat.

A nagyváradi m. kir. honvéd hadapródiskola épületein végzendő helyreállítási és átalakítási munkálatokra és pedig:

I. Borított fagerendafödémeknek helyreállítási és Hennebique rendszerű vasbeton födémeknek készítése s az ezzel egybefüggő munkálatokra (körülbelül 50.000 K költséggel) továbbá

II. Átalakítási kőműves, asztalos stb. munkákra (körülbelül 40.000 K költséggel) folyó évi augusztus hó 16-án d. e. 9 órakor fentnevezett hadapródiskola kezelőtiszt iroda helyiségében nyilvános ajánlati versenytárgyalás fog tartatni.

A teljes szövegű pályázati hirdetmény, költségvetés, általános és részletes építési feltételek és szerződés tervezet folyó évi augusztus hó 5-től kezdődőleg fentemlített napig, Budapesten a m. kir. honvédelmi minisztérium 9. osztályában, hétköznapokon d. e. 9 órától déli 12 óráig, továbbá a nagyváradi m. kir. honvédhadapródiskola kezelőtiszt irodájában hétköznapokon d. e. 9 órától déli 12 óráig és délután 2—5 óráig betekintheők. Ugyan e helyeken ajánlati minták is átvehetőek. Az ajánlatok ezen minták kitöltése mellett szerkesztendőek.

Budapest, 1907. augusztus hó 1-én.

Értesítés.

Ár forint

Egy duplafedelű valódi schweici (perfekta) tula ezüst óra . . .	19.—
Egy duplafedelű omega óra . . .	13.50
Egy duplafedelű ezüst óra pontosan regulázva . . .	5.75
Egy valódi tula ezüst óra anker szerkezettel 7.—, cylinder szerkezettel . . .	6.50
Egy jó erős nikkel óra . . .	1.80
Egy jó duplafedelű nikkel óra . . .	2.50
Egy legjobb minőségű ébresztő óra . . .	1.80
Egy inga óra ütő szerkezettel . . .	9.—
Egy ütő inga óra kisebb minőség . . .	5.—
Egy iroda óra . . .	3.—
Egy fali óra . . .	2.50

Ékszerek bámulatos olcsó árban kaphatók:

FERDERBER TESTVÉREK

Színház-utca, 4. (Adorján-ház.)

Kossuth-utca, -Kháptalanáz.) 71

Bihar-kávéházzal szemben.

Lukács Aladár

elsőrangú kalap-, fehérnemű- és uri-

divat üzlete

Telefon 516.

Nagyvárad, Fő-utca.

Hirdetések

felvételnek

e lap kiadóhivatalában.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 3. szám.

Művek

folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfejek,

számlák, falragaszok,
báli meghívók,
táncrendek, étlapok,
napárak,
palackfeliratok,
névjegyek,

gyászlapok

stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

MEGJELENT

az első kötet 500 szöveg-
képpel és 60, részben
színes műmelléklettel.

A TECHNIKA VIVMÁNYAI

cimű kötet a magyar közön-
ség minden rétegének érdeklő-
désére számíthat. Nem tudá-
kos szakmunka, hanem élvez-
zetes, könnyed olvasmány. ❖

A MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁ-ból,

melyről olvasóinknak már több ízben hirt adtunk, most jelent meg az első kötet. A kötet címe:

A TECHNIKA VIVMÁNYAI

AZ UTOLSÓ SZÁZ ÉVBEN.

SZERKESZTIK: HOLLÓS JÓZSEF ÉS PFEIFER IGNÁC.

Ez a kötet úgy külső megjelenésével, mint tartalmával, stílusának irodalmi, könnyed hangjával egyaránt megfelel mindazoknak a várankozásoknak, melyeket a kiadótársulat a magyar közönségben a **MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRA**-ról szóló ismertetésével felkeltett.

A könyvet szakemberek írták, de oly könnyen érthető hangon, mintha szabad előadást tartanának a társadalom minden köréből összesereglett hallgatók előtt, kiknek figyelmét lebilincselik tárgyuk érdekességével, előadásuk könnyedségével és a szemléltetés gazdag eszközeivel.

A TECHNIKA VIVMÁNYAI című munka a magyar társadalom minden rétegének szól. A gazdát rávezeti a rendelkezésre álló és még kihasználatlan természeti erők célszerű kihasználására. Szakszerű tájékozást nyújt a gazdasági gépekről és külön nagy fejezetben ismerteti a gazdasági termékek ipari feldolgozását.

A magyar kereskedő szeme előtt ennek a könyvnek az olvasása számos iparág kereskedelmi kihasználásának perspektíváját nyitja meg, különösen a fiatalabb generációnak meg kell ismerkedni ezzel a munkával, mely megismerteti a bányászat, kohászat, faipar, szövőipar, kémiai nagyipar stb. stb. hatalmas, milliárdnyi értékű vagyont termelő haladásával. A tanúgy munkásai a **MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRA**-nak első kötetében

gondolkodásuk és ismereteik gazdagítására kiváló munkát nyerne. A nagyközönség legszélesebb rétegeit, valamint a megfelelő szakmákban működőket pedig közelről érdekli a közlekedés eszközeiről, a hadászati technika-ról, az elektromosság-ról, távirás-ról stb. szóló fejezetek.

A legujabb problémák: radioaktivitás, drótnélküli távirás, repülőgép stb. e könyv olvasása útján eleven fogalmakká válnak az olvasó előtt.

A „Műveltség Könyvtára“-nak
ára kötetenkint.... **24 korona.**

Megrendelhető

havi részletfizetésre is

Sebő Imre

könyv- és papirkereskedésében

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

A Technika Vivmányai

cimű kötet fejezetei és a szerzők nevei:

- Energia: Schümanek Emil.
- Bányászat: Litschauer Lajos.
- Kohászat: Gálócsy Árpád.
- A fémek megmunkálása: Kandó Gyula.
- Motorok és emelőgépek: Kármán Tódor.
- A közlekedés eszközei: Gondos Viktor.
- Pósta: H. Henney Vilmos.
- A fény a tudomány szolgálatában: Karvázy Zsigmond.
- A sokszorosító ipar: Kún Sámuel.
- A technika a hadviselés szolgálatában: M. Müller Hugó.
- Faipar: Gaul Károly.
- Szövő- és fonóipar: Maly Ferenc.
- Papírgyártás: Jalsoviczky Géza.
- A kémia vivmányai: Pfeifer Ignác.
- Gazdasági gépek: V. Markhót Jenő.
- Gazdasági termékek ipari feldolgozása: Kosutány Tamás.
- Elektromosság: K. Lipthay Károly.
- Telegrafia és telefonía: Hollós József.
- Zárószó: Méray-Horváth Károly.

A MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁNAK

első sorozata a következő könyvekből fog állani:

- I. A Technika Vivmányai
- II. Az Ember
- III. A Világegyetem
- IV. A Föld
- V. Az Élők Világa
- VI. A Társadalom

A második sorozat, hat kötetben, tartalmazni fogja a történelmi, irodalmi és művészeti ismereteket és az első sorozat teljes befejezése után fog megjelenni.

Vedjegy: „Horgony“

**A Liniment. Capsici comp.,
a Horgony-Pain-Expeller**

egy régióknak bizonyult háziszert, mely már több mint 37 év óta legjobban fájdalomcsillapító szernek bizonyult közvényűnél, csúznál és meghűléseknel, bedörzsöléskeppen használva.

• Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatosak legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, mely a „Horgony“ vedjegyvel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozta van csomagolva. Ára üvegekben K. 80, K. 1.40 és K. 2.- és ügyszőlván minden gyógyszerertárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest. Dr. Richter gyógyszerertára az „Aranyoroszlánhoz“.

Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.
Mindennapi sz. küldés.

Aláírási felhívás.

a Magyar Takarékszövetkezet első évtársulatába való belépésre.

Az évtársulat kezdődik 1907. évi július hó 1-én és tart 1910. évi június hó 30-ik napjáig. Mibelyt 1000 üzletrész jegyezve lesz, az évtársulat megalakul.

A szövetkezet célja: több apróbb betétek utján való takarékosagra buzdítani, a tagok esetleges hiteligényeit a legjutányosabban kielégíteni és az igénybe vett hitel visszafizetésére könnyű módot nyújtani.

A szövetkezet tagja lehet bárki, aki magát arra kötelezi, hogy a szövetkezet pénztárába három éven át hetenkint legalább 20 fillért befizet. A szövetkezet tagja a teljesített befizetések negyödöd részét minden kezes nélkül bármikor kölcsön veheti.

Egy üzletrész hetenkint 20 fillér befizetésére kötelez. Az aláírás alkalmával az első heti részlet és minden üzletrész után 5 fillér üzleti költség fizetendő be.

A Magyar Takarékszövetkezet tagjai kényelmére azt az újítást hozza be, hogy a befizetések eszközlése céljából nem kell az intézet helyiségébe hétről-hétre feljönnök, am tetemes idővesztéssel jár, mert a szövetkezet (óvadék mellett alkalmazott) pénzbeszedője minden héten felkeresi a tagokat lakásukon, hogy a heti befizetés összegét átvegye s azt az alapszabályokban előírt módon nyugtázza.

Nagyváradon, 1907. évi június 1. napján.

A Magyar Takarékszövetkezet alapítói.

A szövetkezet a MAGYAR BANK. r. t. helyiségében székel (Fő-utca, Bazár-épület.)

Vegyél!

Vegyünk

Moskovits
cipőt.

Kossuth-utca 5.

A jövő tanévre szükséglenő tankönyvek

valamint mindennemű tan- és írószerek a legjutányosabb árban

kaphatók: 180 1—0

a Szent László-nyomdában

N.-Várad, Szilágyi Dezső-u. 3. sz.

Pályázati hirdetmény.

A bárándi róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdetik:

Javadalmazása: Három szobás lakás, konyha, kamara, udvar, 500 négyszögöl területű házi kert, istálló.

29 kat. hold s 1549 négyszögöl szántóföld.

357 négyszögöl szőlőskerti terület.

Két tehénre s két sertésre legelő.

A nagyváradai lat. szert. püspökségi uradalmi pénztártól terményváltság címén 200 kor.

10 méter öl tűzifa értékének megváltása fejében 80 kor.

A tűzifa szállításának megváltása fejében 240 kor.

A régi szántóföld megszántásának megváltása címén 90 kor.

A Havas-féle iskolai alapítványból 31 kor. 50 fill.

Alapítványi szent misék után 25 kor. 13 fill.

Az oklevéllel bíró kántortanítók pályázatukat okmányaikkal felszerelten nagyméltóságú és főtisztelendő dr. Szmrecsányi Pál v. b. t. tanácsos, nagyváradai l. sz. megyés püspök urhoz, mint kegyurhoz intézve f. évi augusztus hó 20-ig nagyon tisztelendő Rézmán Márton esperes-plébános ur címére Mező-Peterd (Bihar m.) küldjék.

A kántori próba folyó évi augusztus hó 22-én csütörtökön délelőtt 10 órakor fog Bárádon megtartatni; a megjelenők azonban utiköltségre nem számíthatnak.

Rézmán Márton,
m. esperes-plébános.

Egy még kevésbé használt üzemben levő két löerejű

gázmotor

igen jutányos áron eladó.

Cím a kiadóhivatalban.

Uj üzlet! Uj üzlet!

Lukács Nándor butor-raktára

műasztalos-, kárpitos- és díszítő műhelye
Nagyvárad, Fő utca 8. sz. Széchenyi szállodával szemben.

Allandó raktár: háló, ebédlő, uri szoba és szalon berendezések, mindennemű modern styl szerint. Vas, réz és hajlított fa butorok reudkivül nagy választékban. 20

Pontos kiszolgálás. Olcsó árak.
Kívánatra rajzok és költségvetések ingyen.

Dr. Rácz Ödön Sanatoriuma és vizgyógyintézete

(ezelőtt Politzer-féle)

Nagyvárad, Szilágyi-Dezső-utca, 7. szám.

Telefon 693

Bejáró és bennlakó betegeknek egész éven át nyitva. (Fertőző és elmebetegek kivételével.) Vizgyógyintézet, villanygyógyászat, villanyfürdők, szénsavas-törpefenyő. Asványfürdők, forró lékkelés, gőz szekrény, póstyéni iszapkura. Inhalatiók. Vibratios massage, Soványító és hízó kura.

Javalva: Idegesség, kimerültség minden neme, gyomor-, bél-, szív-, tüdő és légzőszervek bántalmi, izületi-, izom-, ideg csúznál kitűnő gyogyeredmények.

Allandó orvosi felügyelet.

Olcsó árak. Pensio (lakás és ellátás) naponta 3-5-7 korona.

Prospektus és felvilágosítással szivesen szolgál

Dr. Rácz Ödön,
az intézet tulajdonosa és vezetője.

130

BIZTOS ALAP

ANDRÉNYI
SZILÁGYI DEZSŐ
SEC
ARAD

ÜDÍTŐ FRISS SZAKBÁBEREK
ZAMAT ELISMERÉS.

HAGYOMÁNYOS REMEK KIVÁLÓ
FRANCZIA ILLAT. APRÓ GYÖNGY.

NAGY SONDAL SZAKSZERŰ IZGÉNYERETES SAJÁT MINTA
MÉGBELŐLETT KÉZELÉS. GONDOSZÁB. SZERŰ
BORR. SZŐLŐBIRTOK.

Kapható minden elsőrangú vendéglőben és kávéházban.

Nagyvárad város
VILLAMOS MŰVE

Értesíti a n. érd. izzólámpa körtéket tart raktáron 3 legfeljebb 34 watt fogyasztással gyertyánként, melyek legolcsóbb áron kaphatók. A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér, hó utyas (matt), színes fényképező-lámpák és mindennemű izzólámpa különlegességek ugyancsak kartell áron kerülnek eladásra. Ugyancsak kaphatók **nerst-lámpák** és **osmium-lámpák** gyertyánként 15 watt fogyasztással.

Csillárok, ivlámpák és villamosmotorok eredeti gyári áruk mellett

kaphatók. A villamos mű igazgatósága elvállalja

→ **villamosvilágítási** ←

örökviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, ivlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden a szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb ár mellett

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Költségvetés ingyen.

Papi ruhák.

Mint néhai Lobotka István hírneves volt papi szabónak tanítványa és hosszú ideig segédje bátorkodom a nagyságos- és föltisztelendő papság becses figyelmét Kiszűrdő-u. 17. sz. alatti saját házamban megnyitott szabó üzletemre felhívni, ahol mindennemű papi ruháknak szintartó, erős, jó szövethől való elkészítését jutányos árban elvállalom, s miután a szabást egy budapesti szabásztanártól tökéletesen elsajátítottam azoknak szakszerű előállításáról alkalma lesz minden megrendelőnek meggyőződni. — Vidéki megrendeléshez elég egy minta reverenda beküldése is; kívánatra azonban a helyszínére személyesen is kiutazom.

Becsés pártfogást kér:

VAJNOVSZKY KÁROLY

papi és polgári-szabó.

40 Nagyvárad, Fürdő-utca 17. szám.

Vérszegényeknek

idegeseknek, sápkórosoknak, neurastheniásoknak, női bajokban szenvedőknek páratlan hatású gyógyfürdő

Radna-Borberek

vasas fürdő

Besztercze-Naszódvármegyében.

Klimatikus hely, őstenyő környezet, subalpin klíma. Hideg és meleg fürdők.

Vasas és szénsavas források.

Előidény június 15-től július 5-ig.

Előidényben a szobák árából 20 százalék engedmény.

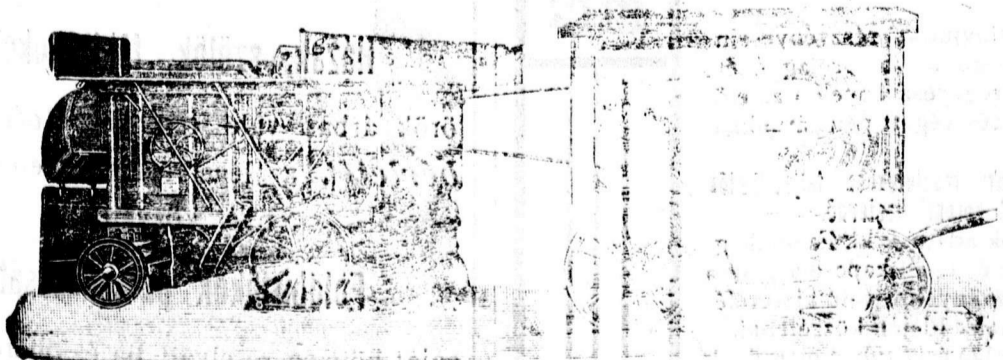
Felvilágosítással szolgál: a fürdőbérlet, Besztercén, Mihály-utca 18., június 15-től Radna-Borbereken. 61

Osers és Bauer motorgyára

Budapest, Podmaniczky-utca 18.

Ajánlja kitűnő hírnévnek örvendő benzín lokomobiljait benzín lokomobilos cséplőszelvényeit és

szívógáz-motorait.

1-2 fillér üzemköltséggel. Elismert elsőrendű gyártmány! Szolidtömör kivitel! Kitűnő referenciák! Kedvező fizetési feltételek!

Költségvetéssel és árjegyzékkel díjmentesen szolgálunk! 14

Uj fényképezési és festészeti műterem
Nagyváradon.

LEMBERT EDE

fényképezési és
festészeti műterem

mely a modern kor kívánalmainak megfelelően teljesen újonnan épült Rákóczi-ut 8. szám a. (Fő-u. Györffy-ház)

megnyilt.

Műtermében készít:

Platin képeket

Aquerelleket

Olajfestményeket

és régi képek után új másolatokat.

Elsőrangú kivitel!

özv. dr. Deákné

Nagyvárad, Kossuth Lajos-utca 2. sz.

FOGMŰTERMÉBEN

készít legjobb amerikai anyagból fogakat és végez minden ebbe a szakmába vágó műveletet.

Hirdetmény.

Övadékkal rendelkező
pénzbeszedő

felvételk.
Ajánlatok alulírott pénzügyintézetnél nyújtandók be.

Magyar Bank Részv.
Társaság.

147

Tűzifa eladás.

A Wolff-erdőben nagyobb mennyiségű tűzifa kerül eladásra, ahol mai naptól kezdve egy erdei méter hasábfá 6 K. 90 fill., egy erdei méter dorongfa 6 K. Utalvány váltható a helyszínén és **Perlesz József**-nél Kapucinus-utca 6 szám alatt — telefon 182.

Uj üzlet!

Gyógy cognac állandó nagy raktár és a legfinomabb tearumok behozatala.

Uj üzlet!

A „gőzkávé pörköldéhez.“

Aki nagyon jó, zamatos illatu kávét kedvel, az csakis a **TRIESZTI**

KÁVÉ és THEA

közvetlen behozatalától vegyen, mert a legkiválóbb fajok ott kaphatók és egy még nem létezett módszer szerint vannak frissen pörköltve. — Hosszas kísérletezés után sikerült ezt elérnem.

Aki egyszer megízleli, mást nem fog használni.

Kávéimat lemez-hordókba tartom az illat és zamat el nem párolgása céljából. Ezen különleges pörkölt kávé kivül az összes nyers kávé fajaimat a legolcsóbb árért boesájtom forgalomba Tisztelettel

Aszódi Mihály Nagyvárad**Kossuth-utca 16. a cipőgyárral szemben. Telefon 635. sz.**

Trieszti kávé és thea közvetlen behozatal tulajdonosa.

Cukorkák és csokoládé különlegességek

Vidéki megrendelések bérmentve minden állomásra.

Uj üzlet!

Gyógy cognac állandó nagy raktár és a legfinomabb tearumok behozatala.

Uj üzlet!

Brünn-königsfeldi gépgyár

ajánlja kitünő szerkezetü benzin- és petróleum motorait, kis ipar, takarmánykamarkap. víztelepek, stb. részére 2-30 lóerőig, benzin lokomobilokat és benzin-lokomobilos cséplőkészleteket, legolcsóbb üzemü szívó gázmotorok.

Kerületi képviselő: **Hinsenkamp Ernő, NAGYVÁRAD.**

Szent János-utca 12. sz.

146

Arjegyzék ingyen és bérmentve. Elsőrangú gyártmány!

Központi Takarékpénztár Nagyváradon.				
Alaptőke 1,000.000 korona.			Telefon szám 443.	
Felhívás!				
Az 1907. évi június 2-án tartott rendkívüli közgyűlésünk 5000 drb 200 kor. névértékű új részvény kibocsátása által intézetünk alaptőkéjének két millió koronára lendő felemelését harározta el.				
Ezen új 5000 drb részvény átvételére a régi részvényesek elővételi joggal bírnak olyformán, hogy minden régi részvényre egy új részvény a megállapított 212 korona árban részükre lentartatik. E vételárban a kiállítás díj és illeték már bennfoglaltatik.				
Az új részvények vételára után a folyó 1907. évi július 1-től a befizetés napjáig 6% os kamat fizetendő, ennek ellenében az új részvények az üzleteredményben 1907. év július 1-től kezdve részesednek. A július 1-ig történő befizetések után a takarékpénztár 5% kamatot terít meg.				
Ezen közgyűlési határozat folytán felhívjuk t. részvényeseinket, hogy az új részvényekre elővételi jogukat bezárólag f. évi július 15-ig gyakorolják ugyanakkor a régi részvények t. az elővételi jog gyakorlására vonatkozó lebélyegzés végett pénztárunknál bemutatni sziveskedjenek.				
A befizetések 1907. november 1-ig tetsz szerinti részletekben teljesíthetők azonban az elővételi jog gyakorlásánál részvényenkint 52 korona fizetendő.				
A befizetésekéről id-iglenes igazolványok adatnak ki. Ezen ideiglenes igazolványok névre szóló részvényekre és ezzel kapcsolatosan a 200 K. n. é. részvényeknek 400 K. n. é. részvényekre való kicserélésére vonatkozólag újabb felhívást fogunk annak idején közzétenni.				
Az új részvények befizetésére vonatkozólag érvényben maradnak alapsabályaink 10. §-ának a késedelmes befizetőkre vonatkozó intézkedései.				
Nagyvárad, 1907. június 3.				
107			Központi Takarékpénztár Részvénytársaság Igazgatósága.	

Az első nagyváradai műbutorgyár

16 üzletét

évi augusztus 1-től

Fő-utca Guttman-házban

nyitja meg, hol az eddig ismert olcsó saját gyári árban

nagy butorkiállítás

fog a t. vevőközönség rendelkezésére állani.

Bárminemű butorokat kezeség mellett saját gyáramban készítek.

Költségvetésekkel, rajzokkal, készséggel szolgálók díjmentesen.

Büchler Márton

Telefon 626.

152

Biharmegyei Takarékpénztár.

Utazási és fürdőidény

alkalmából

megörzés végett elfogadunk

Értékpapirokat

Betéti könyvecskéket

Értéktárgyakat

Ékszereket

Csomagokat és dobozokat (lepecsételve)

Saját betéti könyvecskéinket díjtalanul

Az átvett tárgyakról **elismervényt**adunk — és **mérsékelt** őrzési díjat számítunk.

Biharmegyei Takarékpénztár

135

Kossuth Lajos-utca.

Pénz!

Olesó

tőketörlesztéses kölcsönt

10—75 évre folyósít, ugyszintén régi drágább kamatu kölcsönöket kicserél, convertál a lehető legrövidebb idő alatt.

Házak, szőlők, földbirtokok

örök árban való **adás-vételét** vagy **bérletét** a legsikeresebb eredményre nyel közvetít.

Földbirtokok parcellázását

saját költségére elvállalja és financozoza

Faludi Ignác,olt takarékpénztári titkár,
bankbizományi és hitelforgalmi iroda

Nagyvárad, Mészáros-utca.

Telefon szám 424.

27